

Загалом території Сілезького регіону досить забезпечена різними природними передумовами для розвитку туризму. Тут поєднуються дві гірські системи, долини великих річок, а також курорти різного профілю. Це створює передумови для формування розвиненого рекреаційно-туристичного господарства.

Список використаних джерел

1. Kruczek Z. Polska – geografia atrakcji turystycznych. – Kraków: Wydawnictwo „Proksenia”, 2007. – 296 s.
2. Lijewski T., Mikułowski B., Wyrzykowski J. Geografia turystyki Polski, – Wydanie piąte zmienione. – Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2008. – 384 s.
3. Widawski K., Ranoszek W. Rozwój i oferta usług turystyki uzdrowskiej po polskiej i czeskiej stronie Sudetów// „Prace Geograficzne”, Wrocław, 2011. – S. 125, 147-160.

Грухіна Т.

*магістрантка II курсу спеціальності 242 Туризм
Науковий керівник – доц. Заставецький Т.Б.*

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ ХОРВАТІЇ

Постановка проблеми. Галузь туризму багатьох країн є швидкозростаючим сектором економіки, який приносить стабільні доходи до державного бюджету. Туризму Хорватії – це майже три чверті всіх експортних доходів країни від послуг. Вступ до ЄС відкрив перед країною нові можливості та перспективи, у тому числі й щодо розвитку туризму.

Сьогодні туризм є важливою складовою економіки більшості країн світу. У господарському комплексі Хорватії туризм має особливо важливе значення. Впродовж 2006–2017 років спостерігається стійка позитивна динаміка відвідувань туристами країни, а 2011 рік, не зважаючи на проблеми у світовій економіці, виявився надзвичайно вдалим для неї. За результатами 2012 року Хорватія здобула нагороду Британської асоціації туристичних агентів (АВТА) як провідна туристична дестинація та була обрана місцем проведення своєї щорічної конференції, і відбулася у жовтні 2013 року в Дубровнику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Туристсько-країнознавчому аналізу Хорватії присвячені праці Н. Матвієнко, Ю. Денисюк, Б. Шварца, А. Сабо, Л. Городнянської, М. Сартакової, П. Летчера, В. Стафійчука, І. Дубович, І. Дахна.

Метою статті є: проаналізувати динаміку та структуру туристичних потоків до Хорватії, висвітлити стратегію розвитку туризму в країні; виділити найпривабливіші для туристів місця та регіони Хорватії; здійснити оцінку сучасного стану та перспектив розвитку туризму в країні; зазначити проблеми, які існують в державі та впливають на галузь туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хорватія розташована на півдні Центральної Європи та заході Балканського півострова, колишня союзна республіка у складі Югославії, що стала незалежною в 1991 р. Межує на північному заході зі Словенією (501 км), на північному сході – з Угорщиною (329 км) та Сербією (241 км), на півдні – з Боснією і Герцеговиною (932 км) та Чорногорією (25 км). Загальна довжина сухопутного кордону становить 2197 км. На заході країна омивається Адриатичним морем [5, с.459].

Клімат у Хорватії помірно-континентальний. На узбережжі клімат середземноморський. Північну частину Хорватії займає Середньо-Дунайська рівнина, якою протікає Дунай і його притоки (найбільша Сава). Помітно відрізняється рельєф південної частини Хорватії, де паралельно узбережжю Адриатичного моря розміщене Динарське нагір'я. Найвища вершина країни – Динара (1931 м) розташована на однойменному хребті, по якому проходить кордон із Боснією і Герцоговиною. Адриатичне узбережжя порізане затоками. Судноплавству сприяє достатня глибина моря поблизу берегів. Найбільші прибережні острови: Крк - 408 км², Брач - 396 км², Црес – 336 км² [6, с.139].

Хорватія – перлини Адриатики, країна з багатою історією і неповторною природою. Більшість туристів вирушають до неї з метою пляжного відпочинку, оскільки Хорватія славиться чистими та акуратними пляжами, а море вважається одним з найчистіших у світі: вже кілька років поспіль ЮНЕСКО присвоює Хорватії «Блакитний прапор» за найчистішу акваторію Середземноморського узбережжя. Крім пляжного відпочинку популярністю у туристів користуються гірськолижний, лікувально-оздоровчий, морський, річковий, культурний, екологічний, сільський та навіть новий «відірваний» («unplugged») туризм. Розвиток всіх вище названих видів туризму забезпечується досить потужною матеріально-технічною базою [7].

Істрія – найбільший на узбережжі Адриатики півострів, розміщений на перетині Альпійської Європи та Середземномор'я, у безпосередній близькості від Австрії, Італії, Словенії й Угорщини. Таке розміщення зумовило його популярність серед західноєвропейських туристів. Серед курортів Середньої Далмації слід виділити: Бол (острів Брач) – острів

сонця, скель і моря, третій за величиною в Адріатиці; Макарска – один із найпопулярніших туристичних центрів, який розташований у самому серці Далмації. Привабливе містечко з далматинською архітектурою розмістилося в тихій затоці біля підніжжя гір, оточене півостровами Осеява і св. Петра. Головні туристичні об'єкти – Французький монастир з музеєм черепашок, церква св. Марка (XVII ст.), церква св. Пилипа (XVII ст.), венеціанський фонтан (1775), а також численні палаци у стилі бароко.

В межах Південної Далмації виділяють місто Дубровнік. Завдяки різноманіттю культурно-історичних пам'яток, це місто внесено до книги світової скарбниці ЮНЕСКО.

Затока Кварнер знаходиться в північній частині Адріатичного моря між півостровом Істрія та континентальним узбережжям Хорватії. Берегова лінія дуже порізана, найбільші острови – Црес, Крк, Паг, Раб і Лошінь. Головний порт – Рієка, зв'язок між островами здійснюється за допомогою поромів. Острів Крк – перлина хорватських островів.

За 42 км від Загреба, на схилах гори Мославачка розташувалось невелике місто Іванич Град, яке відоме мінеральними джерелами, лікувальною нафтою – нафталаном і хлоридно-натрієвими термальними водами. Відкриття лікувальних властивостей природних речовин стало передумовою будівництва курорту Нафталан.

Близько 8% території Хорватії належать до складу національних парків чи інших об'єктів, що спеціалізуються на охороні природи [6, с.142].

Розвиток всіх вище названих видів туризму забезпечується досить потужною матеріально-технічною базою. Хорватія пропонує широкий вибір закладів розміщення. У 2014 р., за даними Національного бюро статистики, було зареєстровано 60,4 млн. ночівель у закладах розміщення країни, що на 7% більше, ніж у 2011 р. При цьому найбільша концентрація спостерігалась в Істрії – 32% від загального числа ночівель [1].

Національним авіаперевізником є «Croatia Airlines». Ця компанія є єдиним перевізником на внутрішніх маршрутах та виконує рейси до всіх великих міст Європи. Згідно з недавніми дослідженнями стану європейських автомобільних доріг, хорватські дороги є найбільш сучасними і безпечними в Європі. Між прибережними містами Хорватії курсують пороми, теплоходи, кораблі на підводних крилах. Водним транспортом можна добратися і до більшості населених островів [7].

У Хорватії розвинений також залізничний транспорт. Рух поїздів найбільш інтенсивний на півночі. Центром залізничної мережі є

столиця, звідки ходять регулярні поїзди до Спліту, Осієку, Вараждіна, Пули, Ріски. Залізницям терміново потрібна модернізація [7].

Територія Хорватії поділена на туристичні регіони. Над цією проблемою працювали ряд науковців та організацій. Зокрема хорватське туристичне товариство (HTZ - HrvatskaTurističkaZajednica) запропонувало поділ, що базується на сучасному адміністративно-територіальному поділі країни на жупанства. В рамках цього поділу було виділено 10 основних туристських регіонів [2]: 1) Ліка - Карловац; 2) Далмація - Задар; 3) Далмація - Шибеник; 4) Далмація - Спліт; 5) Далмація - Дубровнік; 6) Істра; 7) Кварнер; 8) Центральна Хорватія; 9) Славонія; 10) місто Загреб.

Інший поділ території Хорватії на туристські регіони був розроблений Й. Грохо і Й. Ємеля. Вони стверджують, що основною областю концентрації туризму Хорватії є узбережжя Адриатичного моря. Виходячи з цього, автори позначили два основних туристських регіони: Істринсько-Кварнерське узбережжя і Далмаційське узбережжя. Однак кожен із запропонованих поділів має ряд недоліків [2].

За останні роки спостерігається зростання кількості туристів у країні Південної та Середземноморської Європи (+1%). Лідирують Португалія (+13%), Іспанія (+10%) та Хорватія(+9%). Останнім часом потік туристів до країни є стабільним з щорічним зростанням [3].

Як бачимо з рис.1, впродовж 2000-2017 рр. кількість іноземних туристів, які прибули до Хорватії, збільшилася майже вдвічі. За цей період відбувалося поступове зростання кількості прибулих, окрім 2011 р. (світова економічна криза).

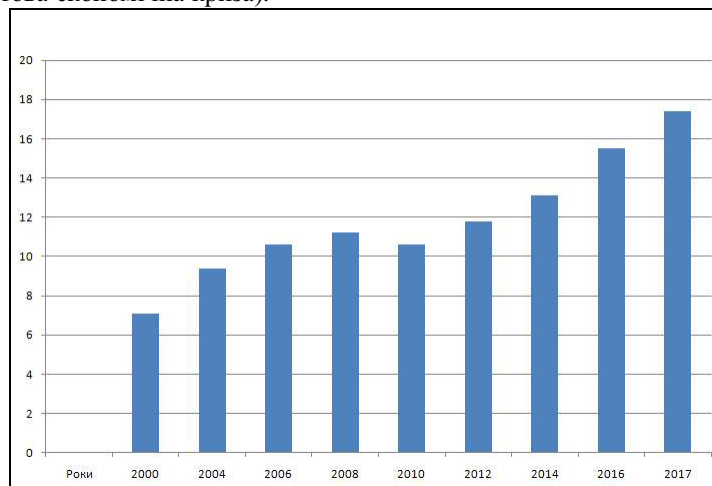

Рис. 1. Динаміка в'їзного туризму у Хорватії[3]

Більшість іноземних туристів, що відвідують країну, приїжджають з країн-членів ЄС. Причому 58,8 % туристичного ринку країни складають такі 5 країн: Німеччина, Австрія, Словенія, Італія, Польща (рис. 2).

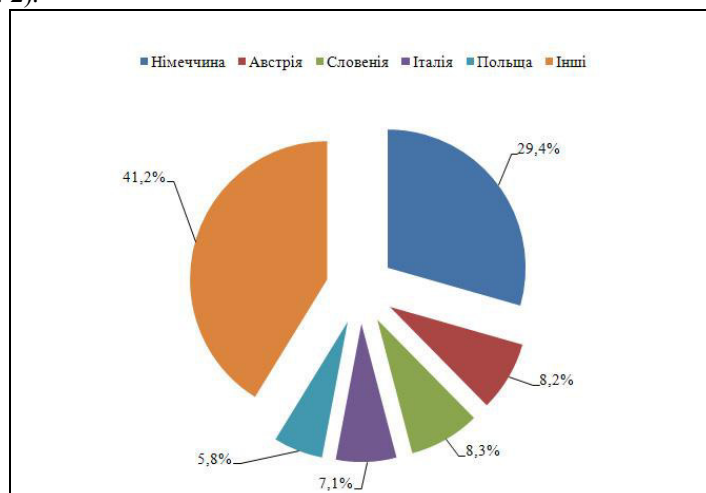

Рис. 2. Провідні країни на туристичному ринку Хорватії [4]

Щодо перспектив розвитку туризму у Хорватії, то сьогодні Міністерство туризму Хорватії вживає заходів щодо просування країни на світовий туристичний ринок.

По-перше, в країні прийнято Стратегію розвитку морського туризму на 2009-2019 рр., Стратегію розвитку культурного туризму, програму «Крок до успіху», у яких окреслено основні напрямки розвитку відповідних сфер у найближчі роки.

По-друге, розбудовується сфера закладів розміщення туристів та зростає якість надання послуг: керівними органами введено додатковий знак якості Q стосовно готелів та систему логотипів «Друг довілля», з метою екологізації їх діяльності.

По-третє, розвиваються існуючі та створюються нові курорти, як правило, за рахунок іноземних інвестицій, розбудовується туристична інфраструктура. Для просування туристичного продукту Міністерство туризму країни проводить екологічну та освітню кампанію «Я люблю Хорватію», фінансує розробку оригінальних сувенірів, створює інформаційні центри та бере участь у міжнародних ярмарках і виставках.

Результати діяльності помітні вже сьогодні: країна як туристичний напрям посіла провідні місця в багатьох світових рейтингах. Незважаючи на стрімкий розвиток туристичної галузі, Хорватія має ряд проблем, зокрема великий рівень безробіття та брак кваліфікованих працівників. Бракує кухарів, офіціантів, прибиральників, а також тих, хто би доглядав за дітьми. Така ситуація є наслідком вступу країни до Євросоюзу у 2013 році, багато мешканців держави виїхали в інші країни у пошуках кращої долі [8].

Висновок. Сьогодні галузь туризму Хорватії – це майже три чверті всіх експортних доходів країни від наданих послуг. Головна мета туристичної політики Хорватії – підвищення якості туристичних послуг та просування національного продукту на міжнародний туристичний ринок. Цьому сприяє раціональна організаційна структура управління туризмом, зокрема на регіональному та локальному рівнях, а також активна співпраця державних органів та громадських організацій. Загалом, Хорватія є дуже перспективною в плані розвитку туризму, адже її уряд, робить ставку на сталий розвиток туризму і розуміє, що він можливий лише за умови планового підходу та координації діяльності всіх суб'єктів господарювання даної галузі економіки країни.

Список використаних джерел

1. Croatia Tourism Report Q3 2014. — Market Publishers, 2014. — 4 p.
2. Groch J., Jemioło J. Chorwacja //Geografia turystyczna świata, część 1/ Warszńska J.(ред.). Warszawa: Wyd. Naukowe PWN, 1994.
3. Tourism in Figures 2017 / Електронний ресурс. Режим доступу: https://mint.gov.hr/UserDocsImages//AA_2018_c-
4. UNWTO World Tourism Barometer / Електроннийресурс. Режим доступу: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2017.pdf
5. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2015. – 628 с.
6. Мальська М.П., Гамкало М.З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа. Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 224 с.
7. Матвієнко Н.М., Денисюк Ю.М. Сучасний стан та перспективи розвитку туризму Хорватії / Електронний ресурс. Режим доступу: www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe.
8. Хорватское туристическое сообщество / Електронний ресурс. Режим доступу: URL: www.croatia.hr.